

Förbättrade förutsättningar för egenproduktion av solceller

- Solelkommissionens utredning av hur Sveriges stora solpotential kan tillvaratas

Solelkommissionen

Mars 2015

Programförklaring Solelkommissionen

Solelkommissionen är ett nätverk av företag som har som målsättningen att anpassa gällande lagstiftning så att egen förnybar elproduktion inte motverkas. Nätverket består av Familjebostäder, HSB, Telge Energi och Solkompaniet. För alla oss är det, i vårt dagliga arbete, tydligt att dagens lagstiftning begränsar möjligheten för den som vill producera egen solel. Konsekvensen är att Sverige i dagsläget inte utnyttjar solens potential som förnybar energikälla. Resultaten från de projekt som har genomförts visar att tekniken fungerar enligt förväntan, samtidigt som de senaste årens prisnedgång på solceller har gjort det ekonomiskt möjligt att bygga solceller på befintliga tak utan investeringsstöd. Därför har frågan om hur man får använda solelen blivit avgörande för alla fastighetsägare.

Solelkommissionen anser att vi bör tillvarata solens energi och att alla bör ha rätt att producera sin egen solel, oberoende av var man bor, hur fastigheterna ägs eller vilken verksamhet som bedrivs i dessa. För att det ska bli praktiskt möjligt krävs en förändrad lagstiftning som ger elkunder, privata såväl som företag, enkla och långsiktiga förutsättningar att bli egna solelproducenter.

Solelkommissionen anser att fyra förändringar är särskilt viktiga för en snabb och kostnadseffektiv utbyggnad av Sveriges solelproduktion:

1. Rätt att flytta den egenproducerade solelen till sina egna förbrukningspunkter.

Sedan 1996 är elmarknaden avreglerad, vilket innebär att elnätet ska vara öppet för alla. Det är dock fortfarande i princip bara traditionella elproducenter och elhandlare som använder elnätet för att transportera el, vilket beror på otydligheter i dagens regelverk. Skatteverket har i ett ställningstagande meddelat att en producent inte kan anses leverera el yrkesmässigt så länge nätet endast används för överföring till producentens egna förbrukningspunkter. Detta behöver dock förtydligas i lagstiftningen. Solceller ger el i minst 30 år, därför är det avgörande med en tydlig lagstiftning, som inte behöver tolkas av Skatteverket, för att investeringar i solceller ska realiseras i Sverige.

Vissa typer av starkströmsledning är undantagna från koncessionsplikt och kallas då för icke koncessionspliktiga nät, IKN. Undantagen från koncessionsplikten gör att fastighetsägaren själv kan ha en starkströmsledning och använda denna för att flytta solel mellan byggnader. Undantagen från koncessionsplikten gäller automatiskt, man behöver alltså inte ansöka om dispens eller tillstånd. I dag gäller undantag bland annat för elledningar på eller inom en byggnad, men inte på eller inom en bostadsfastighet. Det innebär att bostadsfastigheter, som består av flera byggnader inte, kan installera solceller på en byggnad med optimalt solläge och nyttja solelen i fastighetens övriga byggnader utan att betala nätavgift, energiskatt och moms.

Därför föreslås att:

- *Lagen (1994:1776) om skatt på energi* snarast förtydligas så att en producent av solel inte kan anses leverera el yrkesmässigt när producenten använder elnätet för att överföra solelen till sina egna förbrukningspunkter.

- *Förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen* snarast kompletteras så undantag för nätkoncession gäller inom en bostadsfastighet och inte enbart inom en byggnad.

2. Rätten att använda den egenproducerade solelen måste gälla per anläggning istället för per producent eller per person.

Regeringen har föreslagit att energiskattebefrielsen för vindkraft i *Lagen (1994:1776) om skatt på energi*, 11 kap. 2 § 1, ska tas bort. Beslutet tas i Sveriges riksdag under 2015. I samband med ändringen i paragrafen bör definitionen i 11 kap. 2 § 2 anpassas enligt förslagen i *SOU 2013:46*. Förslagen innebär bland annat att "mindre installerad generatoreffekt än 100 kilowatt" bör motsvaras av 450 kilowatt installerad topp effekt solkraft eller 250 kilowatt installerad generatoreffekt vindkraft. Dessa storleksgränser måste dock gälla per *anläggning* och inte per *producent*. På samma vis bör underlaget för skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el, som idag finns i *Inkomstskattelagen (1999:1229) 67 kap. 30 §*, gälla per *anläggning* (eller *anslutningspunkt*) istället för per *person*. Dessa förändringar gör att befintliga tak kan användas optimalt, skapar rättvisare förhållanden mellan olika typer av fastighetsägare och skapar förutsättningar att tillvarata energi från både vinden och solen, vilket är två intermittenta energikällor vars elproduktion tidsmässigt matchar varandra väl.

3. Rätt för mikroproducenter att få sin skattereduktion på elfakturan månadsvis.

Skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el, som sedan den 1 januari 2015 finns i *Inkomstskattelagen (1999:1229) 67 kap. 27-33 §*, bör flyttas till *Lagen (1994:1776) om skatt på energi* och utformas som en reduktion av energiskatten istället för en reduktion av inkomstskatten. Då kan elhandlarna få ansvaret för att ge kunden skattereduktionen månadsvis, direkt på elfakturan, istället för ett år i efterskott i deklarationen. Genom att skattereduktionen fås månadsvis direkt på elfakturan får kunden en lägre elräkning, vilket gör det ännu tydligare att den egna anläggningen påverkar den faktiska elkostnaden. Nivån på energiskatten är också enklare att justera än inkomstskatten, och den kan därmed successivt skruvas upp för att kompensera för inkomstbortfallet som uppstår när skattebefriad egenproduktion av förnybar el växer. Att elhandelsbolagen, istället för Skatteverket, hanterar skattereduktionen blir både enklare och betydligt billigare än dagens lösning.

4. Rätt för elkunder att bygga vind- och solelanläggningar tillsammans för att täcka sin egen förbrukning.

Lagen (1994:1776) om skatt på energi bör även tillföras en paragraf om reducerad energiskatt för andelsägd el: En medlem som äger andelar i en ekonomisk förening, som levererar förnybar el till sina medlemmar, har rätt till skattereduktion för den el som framställts i Sverige av den ekonomiska föreningen och som medlemmen förbrukar.

- Underlaget för skattereduktionen får inte överstiga 30 000 kWh per medlem och år.
- Skattereduktionen för andelsägd solel uppgår till underlaget multiplicerat med 30 öre.
- Skattereduktionen för andelsägd vindel uppgår till underlaget multiplicerat med 15 öre.

Solelkommissionen anser att det är oerhört viktigt att alla får möjlighet att producera egen förnybar energi till lika ekonomiska villkor – även de som inte äger sin fastighet. Det maximala underlaget för reduktionen bör ligga på samma nivå som för övriga mikroproducenter, det vill säga på 30 000 kWh per år. Skattereduktionen för andelsägd sol- respektive vindel är baserad på Solelkommissionens analys av de ekonomiska förutsättningarna för vind- respektive solandelsföreningar, och ligger på en sådan nivå att skattereduktionen ger samma ekonomiska förutsättningar för de olika energislagen.

Ovanstående regelförändringar är de som Solelkommissionen ser som högst prioriterade och som bör genomföras omedelbart för en snabb och kostnadseffektiv utbyggnad av Sveriges solelproduktion. Förslagen presenteras i sin helhet, tillsammans med övriga förändringar som Solelkommissionen anser som nödvändiga, i denna utredning. Se även www.solelkommissionen.se.

Om reformerna genomförs inom kort menar Solelkommissionen att det är fullt möjligt att år 2030 producera 10 % av Sveriges elbehov med energi från solen - en elproduktion som använder befintliga tak, finansieras av elkunderna och som kan byggas utan investeringsstöd.

Stockholm den 30 mars 2015

För Solelkommissionen

Johan Öhnell

Utredningen är gjord av Anna Bengtsson och Johan Öhnell på Solkompaniet under inledningen av 2015. Anna Bengtsson är utredare och Johan Öhnell är ordförande för Solkompaniet och Oberoende Elhandlare.

Samtliga medlemmar i Solelkommissionen har ställt sig bakom förslagen i denna rapport vid Solelkommissionens möte 16 mars 2015.

Innehåll

1	Inledning.....	6
2	Utredningens förslag.....	14
2.1	Villaägare.....	14
2.2	Bostadsrättsföreningar	20
2.3	Allmännyttiga bostadsbolag och andra fastighetsägare	23
2.4	Lantbrukare.....	28
2.5	Tillverkningsindustrin	29
2.6	Lägenhetskunder.....	30
2.7	Leasade anläggningar	33
2.8	Övrigt.....	33

1 Inledning

Idag tillvaratar Sverige knappast solen som energikälla – av elanvändningen år 2014 kom bara 0,06 % från solel. Att Medelhavsländer som Italien närmar sig 10 % är naturligt, men när grannländer som Danmark närmar sig 2 % och Tyskland passerat 6 % är det uppenbart att Sveriges låga nivå inte beror på solinstrålningen. Potentialstudier visar faktiskt att Sverige har goda möjligheter att producera stora mängder elektricitet från solen. Om vi använder 25 % av taken i bra sollägen kan vi producera 10 % av vårt elbehov med sol även i Sverige. Detta anser Solelkommissionen är en nödvändig, och fullt rimlig, målsättning till 2030.

Tydlig och långsiktig lagstiftning ett måste för att tillvarata Sveriges solelpotential

Solel är i första hand en kundägd småskalig elproduktion som oftast sker på de egna fastigheterna. Sedan 1996 är elmarknaden avreglerad, vilket innebär att elnätet ska vara öppet för alla. Det är dock fortfarande i princip bara traditionella elproducenter och elhandlare som använder elnätet för att transportera el, vilket beror på dagens regelverk.

Den 1 januari 2015 trädde en skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el i kraft. Den är ett mycket viktigt steg mot bättre förutsättningar för solelproduktion, framförallt för villaägare, men tyvärr finns en mängd hinder kvar som begränsar utbyggnaden av solkraft. En hel del fastighetsägare, privata såväl som offentliga och bostadsrättsföreningar, har nyligen börjat planera och bygga sina första anläggningar, men tyvärr gör alla hinder att många avvaktar, bygger mindre anläggningar än vad som är optimalt och blir kvar i beroende av investeringsstöd. För att solcellsinvesteringarna ska ta fart, och Sverige närma sig grannländerna, krävs tydliga och enkla regler som gör det praktiskt möjligt för elkunderna att faktiskt ta steget och bli egenproducenter av solel.

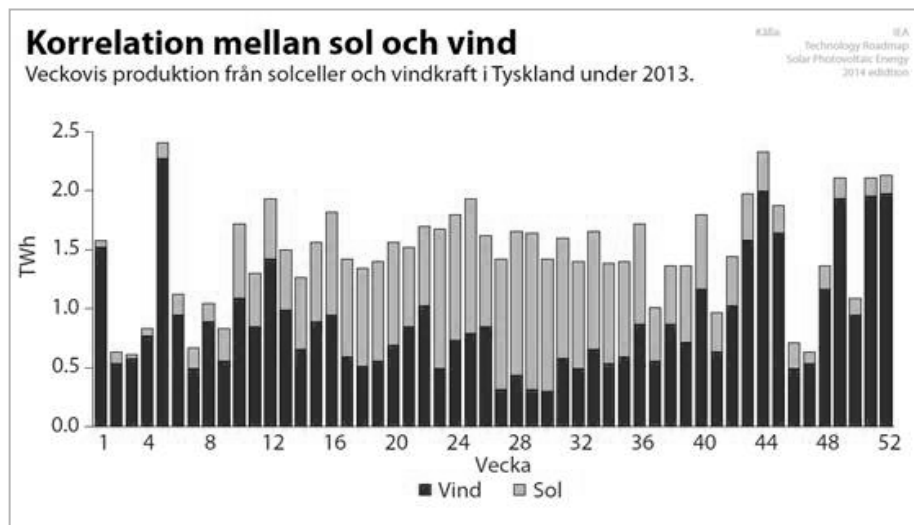
Solelkommissionen anser att alla bör ha rätt att producera sin egen förnybara el, oberoende av var man bor, hur fastigheterna ägs eller vilken verksamhet som bedrivs i dessa, och att förutsättningar som möjliggör detta bör skapas omgående. I denna rapport sammanfattas dagens regelverk och de reformer av lagstiftningen som vi ser som absolut nödvändiga för att skapa tydliga förutsättningar och incitament för elkunderna att bli egenproducenter av solel på den fria elmarknaden.

Elcertifikatsystemet räcker inte

En vanlig invändning mot förbättrade förutsättningar för egenproducenter av solel är att elcertifikatsystemet, vars syfte är att öka andelen förnybar elproduktion i det svenska energisystemet, redan finns på plats. Elcertifikatsystemet är ett marknadsbaserat och teknikneutralt styrmedel, som ska medföra att elproduktion från den konkurrensmässigt starkaste förnybara energikällan byggs ut först. Elcertifikatsystemet är välfungerande och viktigt för solel, men räcker dessvärre inte för att solcellsinvesteringarna ska ta fart. För elkunder som ska bygga solcellsanläggningar är möjligheterna att använda den egenproducerade elen avgörande för lönsamheten, och de klarar sig utan investeringsstöd, eller andra subventioner, om de får använda elen fritt utan att betala energiskatt. Paralleller kan dras till energieffektiviseringsåtgärder eftersom elkunden vid installation av solceller, precis som vid energieffektivisering, sänker sitt behov av el från elnätet. Energieffektivisering medför naturligtvis inte

att man behöver betala energiskatt för de kilowattimmar som man effektiviserar bort - en energiskattebefrielse som bör vara lika självklar för de kilowattimmar solel man själv tillför och använder.

Det finns ett antal anledningar till att egenproducerad solel är en viktig del i omställningen till ett energisystem som bygger på förnybar energi. Dels ger ett decentraliserat, kundägt och förnybart energisystem högre energisäkerhet än ett fossilberoende energisystem uppbyggt av ett fåtal stora producenter. Dels väntas effektbrist vara ett större problem än energibrist i framtiden, och vi behöver därför en framtida energimix som kan tillgodose effektbehovet vid olika tidpunkter. Både solen och vinden är intermittenta energikällor, vars produktion inte går att styra tidsmässigt. De matchar dock varandra väldigt väl eftersom solen ofta skiner när det inte blåser, se figur 1. Solelproduktion utgör därför en utmärkt möjlighet att balansera utbyggnaden av vindkraften.

Figur 1 Korrelation mellan sol och vind.

Förnybar egenproduktion bör inte belastas med energiskatt

Solelkommissionen anser att alla bör ha rätt att producera sin egen förnybara el, oberoende av var man bor, hur fastigheterna ägs eller vilken verksamhet som bedrivs i dessa, och att förutsättningar som möjliggör detta bör skapas omgående. Merparten av förslagen i denna rapport utgår från en huvudprincip: **Egenproduktion av solel bör inte belastas med energiskatt.** Denna princip är i grunden lika självklar som att man inte betalar mervärdesskatt (moms) på den potatis man själv odlar och äter till middag: man ska helt enkelt ha rätt att producera och använda sin egen solel utan att bli beskattad. Befrielsen från skatteplikten bör dock differentieras beroende på hur energiproduktionen ser ut – olika ägarstrukturer behöver olika stöd för att egenproduktion av solel ska bli lönsam.

Skattereduktionen för mikroproducenter av förnybar el, som trädde i kraft den 1 januari 2015, var ett första steg mot en lagstiftning som inte enbart är anpassad för traditionella elproducenter och elhandlare, utan även för egenproducenter av el. Skattereduktionen är dock utformad som en reduktion av inkomstskatten, vilket är problematiskt av flera anledningar. En överhängande fara är att

skattereduktionen, vid en storskalig utbyggnad av solcellsanläggningar, blir alltför kostsam och därmed drabbar välfärden. Att höja inkomstkatten, för att kompensera för minskade intäkter till statskassan, är politiskt komplicerat och därmed är risken uppenbar att skattereduktionen försvinner när den börjar få genomslag hos de många villaägarna. Detta är en av anledningarna till att skattereduktionen bör flyttas från *Inkomstskattelagen* till *Lagen om skatt på energi* och där utformas som en reduktion av energiskatten. Energiskatten, som idag uppgår till drygt 21 miljarder, är enklare att justera, och kan därmed successivt skruvas upp för att kompensera för inkomstbortfallet som uppstår när skattebefriad egenproduktion av förnybar el växer. Det innebär en mer långsiktigt hållbar lösning, som ger de tydliga förutsättningar som investerare i solelproduktion efterfrågar. En höjd energiskatt drabbar inte heller svensk tillverkningsindustri, eftersom den idag är befriad från energiskatt oavsett hur elen har producerats.

Skattereduktionen som infördes vid årsskiftet utformades huvudsakligen för att ge villaägare förutsättningar att producera egen förnybar el. Nästa steg är att skapa rimliga förutsättningar även för andra aktörer, genom att säkerställa att deras egenproduktion inte heller belastas med energiskatt. En väl utformad differentierad energiskatt möjliggör sedan ett avskaffande av dagens investeringsstöd, som snarare bromsar upp solcellsmarknaden än utvecklar den. Investeringsstödet är ett typiskt exempel på ett stöd som inte är långsiktigt hållbart, eftersom pengarna i den förutbestämda potten snabbt tar slut. Detta leder till att möjliga investerare fastnar i en passiv kö, där de avvaktar i väntan på besked om att mer pengar ska tillföras potten. Istället bör långsiktiga spelregler snarast komma på plats så att möjliga investerare, från hyresgäster och villaägare till företag och större fastighetsägare, kan känna säkerhet och tillförsikt inför en förutsägbar marknad. Endast då får alla rimliga förutsättningar att producera sin egen solel.

Sammanfattning av Solelkommissionens förslag

De reformer av lagstiftningen som föreslås i denna rapport är förändringar som Solelkommissionen anser som absolut nödvändiga för att skapa tydliga förutsättningar och incitament för elkunderna att bli egenproducenter av solel på den fria elmarknaden. Många av förslagen utgår från principen att man ska ha rätt att producera, och använda, sin egen solel utan att bli belastad med energiskatt.

Skyldigheten att betala energiskatt regleras i *Lagen (1994:1776) om skatt på energi*, där 11 kap. 2 § 1 och 2 reglerar skattebefrielse för småskalig elproduktion:

”11 kap. 2 § Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den:

1. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,
2. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft.”

Solcellsanläggningars elproduktion är idag, oberoende av anläggningens storlek, undantagen från energiskatt så länge producenten inte levererar el yrkesmässigt och så länge denne inte har en installerad generatoreffekt på över 100 kW. Solel, även den som används direkt i byggnaden av producenten själv, är energiskattepliktig om producenten även genererar vindel i ett medelstort

vindkraftverk, vilket innebär att det inte är särskilt fördelaktigt att både producera vind- och solel. Denna lagstiftning är onödigt komplicerad och det är tydligt att den inte är anpassad efter verkliga förhållanden.

I utredningen *Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46, s. 187)* föreslås en lösning på ovanstående problematik genom att *Lagen om skatt på energi*, 11 kap. 2 § 1 avskaffas och 2 § 2 förtydligas:

”Med ’mindre installerad generatoreffekt än 100 kilowatt’ ska för elektrisk kraft som framställs från

- vind eller vågor motsvaras av 250 kilowatt installerad generatoreffekt,
- sol motsvaras av 450 kilowatt installerad topp effekt, och
- annan energikälla utan generator motsvaras av 100 kilowatt installerad effekt.

När en producent eller en anläggning framställer elektrisk kraft från olika källor ska de installerade effekterna läggas samman.”

- **Solelkommissionen stödjer förslaget i *SOU 2013:46*, men anser att gränserna för skattebefriad installerad effekt ska gälla per *anläggning* istället för per *producent*, se sidan 24.**

Denna förändring ger även rättvisare förutsättningar för olika fastighetsägare, då kommersiella fastighetsägare ofta äger varje fastighet i ett separat aktiebolag medan allmännyttiga fastighetsägare vanligen äger alla fastigheter i samma aktiebolag.

Med nuvarande lagstiftning blir en producent energiskattepliktig på all solel, även den solel producenten använder själv, så snart denne säljer sin överskottsproduktion. En möjlighet för större fastighetsägare att öka egenanvändningen kan vara att använda elnätet för att överföra solelen från produktionspunkten till egna förbrukningspunkter. Att göra detta, utan att bli yrkesmässig producent, är idag möjligt enligt Skatteverkets ställningstagande 131 560566-08/111, men för ökad långsiktighet och säkerhet är det viktigt att denna princip införlivas i lagstiftningen:

- **Solelkommissionen anser att det i *Lagen om skatt på energi* snarast behöver förtydligas att en producent av solel inte kan anses leverera el yrkesmässigt när producenten använder elnätet för att överföra solelen till sina egna förbrukningspunkter, se sidan 25.**

Vissa typer av starkströmsledningar är undantagna från koncessionsplikten, enligt *Förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857)*, och kallas då för icke koncessionspliktiga nät, IKN. Undantagen gör att fastighetsägaren, i vissa fall, kan ha en egen starkströmsledning och använda denna för att flytta solel. Undantagen från koncessionsplikten gäller automatiskt, man behöver alltså inte ansöka om dispens eller tillstånd. I dag gäller undantag bland annat för elledningar på eller inom en byggnad, men inte på eller inom en bostadsfastighet. Undantag gäller även för ett flertal olika typer av fastigheter som exempelvis vård-, undervisnings- och industrifastigheter, men däremot inte för fastigheter med flerbostadshus. Det innebär att bostadsfastigheter som består av flera byggnader inte kan installera solceller på en byggnad med optimalt solläge och nyttja solelen i fastighetens övriga byggnader utan att betala nätavgift, energiskatt och moms. Därför föreslår Solelkommissionen att:

- **Förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen behöver snarast kompletteras så undantag för nätkoncession gäller inom en flerbostadsfastighet och inte enbart inom en byggnad, se sidan 26.**

Alla fastighetsägare har dock inte möjlighet att öka egenanvändningen genom att överföra solelen till egna förbrukningspunkter eller byggnader. Mindre fastighetsägare, som bostadsrättsföreningar, har exempelvis ofta bara en förbrukningspunkt, vilket medför att överskottsproduktionen endast kan bli värdefull genom försäljning. Idag är försäljning dock inte rimlig ur ett ekonomiskt perspektiv, eftersom producenten då blir energiskattepliktig på all solel. Därför hänvisas dessa producenter istället till små anläggningar, som inte riskerar att generera någon överskottsproduktion. I utredningen *SOU 2013:46* fastslås följande:

”Det är inte meningen att producenten ska bli skattskyldig bara för att en viss del av elen matas ut på nätet. En bestämmelse som hindrar att den situationen uppkommer bör därför införas.”

- **Solelkommissionen stödjer förslaget i *SOU 2013:46* om att producenten inte ska bli skattskyldig för egenanvänd el bara för att en viss del av produktionen matas in på nätet för att säljas, se sidan 21.**

Vidare finns det en mängd möjliga producenter som inte har möjlighet att göra en så stor investering som en solcellsanläggning innebär. För dem kan en leasinglösning vara en möjlighet, men då är det avgörande att befrielsen från energiskatt inte enbart gäller den som rent juridiskt äger anläggningen.

- **Solelkommissionen anser att den som hyr en solcellsanläggning bör ha samma förutsättningar att producera egen el som den som äger en solcellsanläggning. Därför är det viktigt att formuleringen ”förfogar över” i *Lagen om skatt på energi* bibehålls, och om möjligt förtydligas, se sidan 33.**

Dessutom finns det även en mängd möjliga producenter som inte har tillgång till tak att installera solceller på, boende i hyresrätter är ett exempel. Solelkommissionen anser att det är oerhört viktigt att alla får möjlighet att producera egen förnybar energi till lika ekonomiska villkor – även de som inte äger ett stort tak att installera solceller på. Dessa bör ges möjlighet att andelsäga solel. De ekonomiska förutsättningarna för andelsägd solel är dock idag långt ifrån rimliga, eftersom andelsägare är energiskattepliktiga även för den solelproduktion de använder själva.

- **Solelkommissionen anser att det är oerhört viktigt att alla får möjlighet att producera egen förnybar energi till lika ekonomiska villkor – även de som inte äger ett stort tak att installera solceller på. Därför föreslår Solelkommissionen att *Lagen om skatt på energi* tillförs en paragraf om att andelsägd el ger reducerad energiskatt:**
En medlem som äger andelar i en ekonomisk förening, som levererar förnybar el till sina medlemmar, har rätt till skattereduktion för den el som framställts i Sverige av den ekonomiska föreningen och som medlemmen förbrukar.
  - Underlaget för skattereduktionen får inte överstiga 30 000 kWh per medlem och år.
  - Skattereduktionen för andelsägd solel uppgår till underlaget multiplicerat med 30 öre.

- **Skattereduktionen för andelsägd vindel uppgår till underlaget multiplicerat med 15 öre.** Se vidare på sidan 31 för en analys av nivån på skattereduktionen.

Utöver energiskatt är ekonomiska föreningar som äger förnyelsebar elproduktion idag skyldiga att betala uttagsskatt, vilket fastslogs av Skatteverket i ställningstagande 131 380744-08/111. Hittills har Skatteverket inte tagit ut uttagsskatt från någon ekonomisk förening, varken för vind- eller solkraft, men otydligheten i regelverket skapar en enorm osäkerhet.

- **Solelkommissionen anser att Skatteverket snarast måste förtydliga att ekonomiska föreningar som levererar elektrisk kraft till sina medlemmar inte är skyldiga att betala uttagsskatt, se sidan 32.**

För framförallt villaägare ser det ljusare ut på solcellsfronten, sedan det vid årsskiftet infördes en skattereduktion för mikroproducenter av förnybar el. Skattereduktionen innebär att det nu finns goda incitament för villaägare att producera egen el, vilket troligen kommer att bidra till en snabbare utbyggnad av det förnyelsebara energisystemet. Dessvärre finns det fortfarande några problem som förhindrar en snabb utbyggnad av mikroproduktionsanläggningar. Ett problem är att begäran om skattereduktion idag ska göras i den årliga inkomstdeklarationen, vilket innebär att ersättningen fås ett år i efterskott. Ett annat problem är att skattereduktionen, vid en storskalig utbyggnad av solcellsanläggningar, riskerar att blir alltför kostsam. Att höja inkomstskatten, för att kompensera för minskade intäkter till statskassan, är politiskt komplicerat och därmed är risken uppenbar att skattereduktionen försvinner när den börjar användas av ett stort antal villaägare. Det är även mer logiskt att skattereduktionen ges mot energiskatten eftersom den främsta anledningen till skattereduktionen är att kompensera elkunderna för den energiskatt som de betalar när de köper tillbaka kilowattimmar som de tidigare matat ut nätet.

- **Solelkommissionen anser därför att skattereduktionen för mikroproduktion av förnyelsebar el ska flyttas från *Inkomstskattelagen (1999:1229)* till *Lagen (1994:1776) om skatt på energi och utformas som en reduktion av energiskatten istället för en reduktion av inkomstskatten. Vidare anser Solelkommissionen att elhandlarna bör få ansvaret för att ge kunden skattereduktionen månadsvis, direkt på elfakturan, se sidan 15.***

Genom att skattereduktionen fås månadsvis direkt på elfakturan får kunden en lägre elräkning, vilket gör det ännu tydligare att den egna anläggningen påverkar den faktiska elkostnaden. Nivån på energiskatten är också enklare att justera än inkomstskatten, och den kan därmed successivt skruvas upp för att kompensera för inkomstbortfallet som uppstår när skattebefriad egenproduktion av förnybar el växer. Att elhandelsbolagen, istället för Skatteverket, hanterar skattereduktionen väntas bli både enklare och betydligt billigare än dagens lösning. För att få full effekt på syftet att använda befintliga tak optimalt är det lämpligt att underlaget för skattereduktionen gäller per anläggning istället för per fysisk eller juridisk person. Det tar även bort den komplicerade hanteringen som dagens regelverk innebär när skattereduktionen ska fördelas per juridisk person.

- **Solelkommissionen anser att det årliga underlaget för skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el ska gälla per *anläggning* istället för per *person*, se sidan 16.**

Detta förslag ger också rättvisare förutsättningar för de fastighetsägare som kan utnyttja skattereduktionen, eftersom kommersiella fastighetsägare ofta äger varje fastighet i ett separat aktiebolag medan allmännyttiga fastighetsägare vanligen äger alla fastigheter i samma aktiebolag.

Vidare anser Solelkommissionen att ytterligare några regelförändringar bör göras för att underlätta en snabb utbyggnad av mikroproduktionsanläggningar. Dels bör *Ellagens* bestämmelser för mätarbyte anpassas till skattereduktionen:

- **Solelkommissionen föreslår att *Ellagen* ändras så att den elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 100 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 69 kilowatt inte ska betala någon avgift för inmatningen eller för mätaren, med tillhörande insamlingsutrustning och installation, se sidan 17.**

Dels måste det bli enklare för små producenter att få intäkter genom försäljning av elcertifikat:

- **Solelkommissionen anser att mikroproducenters tilldelning av elcertifikat även fortsättningsvis bör baseras på den uppmätta produktionen, men föreslår att mikroproducenter ska undantas från Energimyndighetens rätt att ta ut en avgift för elcertifikatkontot, se sidan 19.**

Och dels måste privatpersoner undantas från den krångliga och avskräckande momsplikten:

- **Solelkommissionen anser att regeringen snarast bör ta fram en lösning på hur momsplikten för vissa typer av småskalig mikroproduktion av förnybar el kan tas bort. Den som har en solcellsanläggning på sin privatbostad, där den årliga ersättningen för elen understiger 10 000 kronor, skulle till exempel kunna undantas från att registrera sig för och betala mervärdesskatt, se sidan 18.**

Vidare har både lantbruksfastigheter och industrifastigheter stora soleffektiva taktytor – en fantastisk solenergiresurs som bör tillvaratas. Både lantbruksföretag och företag inom den tillverkande industrin drar dock av energiskatten för den el som används inom verksamheten, vilket innebär att de bara skattar 0,5 öre per använd kilowattimme. Därmed blir energiskattebefrielsen för egenanvänd solel värdelös, och det behövs andra incitament för att få fart på solenergiutbyggnaden inom lantbruket och tillverkningsindustrin. För lantbruket kommer troligen ett sådant incitament redan i september 2015 då det nya landsbygdsprogrammet träder i kraft. Inom detta kommer lantbrukare att kunna söka stöd motsvarande 40 % av investeringskostnaden för exempelvis en solcellsanläggning:

- **Solelkommissionen välkomnar det investeringsstöd för lantbrukare som finns i landsbygdsprogrammet 2015-2020, se sidan 29.**

Att hitta ett sätt att nå lönsamhet i solenergiinvesteringar inom tillverkningsindustrin är däremot inte särskilt lätt, och Solelkommissionen har i nuläget inga förslag på möjliga lösningar. Solelkommissionen anser dock att frågan är av högsta prioritet, och att den snarast bör utredas närmare:

- **Solelkommissionen anser att Energimyndigheten snarast bör få i uppdrag att närmare utreda hur förutsättningar kan skapas för att förse en del av tillverkningsindustrins energibehov med solel, se sidan 29.**

Till sist efterfrågar en mängd aktörer bättre statistik för solcellsanläggningar i Sverige – idag finns i princip ingen sådan statistik alls. Denna statistik skulle dels vara ett värdefullt forskningsunderlag, och dels göra det möjligt att följa utvecklingen av solcellsinstallationer i Sverige och utvärdera effekterna av olika styrmedel.

- **Solelkommissionen välkomnar därför Energimyndighetens beslut i mars 2015 att ändra sina föreskrifter så att det införs krav på elnätbolagen att rapportera vidare insamlade uppgifter om Sveriges solcellsanläggningar till Energimyndigheten, som i sin tur bör åläggas att tillgängliggöra denna statistik för allmänheten, se sidan 33.**

Sammanfattningsvis anser Solelkommissionen att vi bör tillvarata solen som energikälla och att alla bör ha rätt att producera sin egen solel, oberoende av var man bor, hur fastigheterna ägs eller vilken verksamhet som bedrivs i dessa. För att detta ska bli praktiskt möjligt krävs en förändrad lagstiftning som ger elkunder, privata såväl som företag, enkla och långsiktiga förutsättningar att bli sina egna solelproducenter. Solelkommissionen menar att ovanstående regelförändringar kommer att skapa sådana förutsättningar och göra det möjligt att år 2030 producera 10 % av Sveriges elbehov med energi från solen. En elproduktion som använder våra befintliga tak och finansieras av elkunderna och som kan byggas utan investeringsstöd om dessa regelförändringar genomförs.

2 Utredningens förslag

I nedanstående avsnitt sammanfattas dagens regelverk och de reformer av lagstiftningen som Solelkommissionen ser som absolut nödvändiga för att skapa tydliga förutsättningar och incitament för elkunderna att bli egenproducenter av solel på den fria elmarknaden.

2.1 Villaägare

Enligt Statistiska Centralbyrån bor nästan hälften av Sveriges befolkning i småhus, vilket innebär att det finns nära två miljoner småhus, exklusive fritidsfastigheter. Den genomsnittliga användningen av hushållsel i en villa är 5 000 kWh per år, vilket kan täckas av en normalstor södervänd solcellsanläggning på 5 kW_t eller 35 m². Om sådana anläggningar skulle byggas på hälften av alla villor i hela Sverige, skulle det innebära en årlig produktion av egen solel på 5 terawattimmar. I verkligheten är taken av varierande storlek, lutning och väderstreck, men räkneexemplet kan ändå ge en fingervisning om villatakens potential. Det är dock inte alltid helt lätt för en villaägare att skaffa solceller.

Familjen Karlsson i Kristianstad har exempelvis länge funderat på att skaffa solceller på sitt stora villatak, men har känt att det varit en tveksam investering. När skattereduktionen kom vid årsskiftet beslöt de sig dock för att skaffa sig ett antal moduler och såg fram emot att kunna producera egen el på ett enkelt sätt. Tyvärr insåg ganska snabbt att regelverket är en snårskog: Ska man betala moms? Hur gör man det? Måste man registrera sig för F-skatt? Hur får man skattereduktionen? Kan man få elcertifikat? Tyvärr kändes snårskogen ogenomtränglig, och det slutade med att familjen Karlsson struntade i solcellerna - det är ju så mycket enklare att bara köpa el från elhandlaren som vanligt!

Villaägares elproduktion befriad från energiskatt

Skyldigheten att betala energiskatt regleras i *Lagen (1994:1776) om skatt på energi*, där 11 kap. 2 § 1 och 2 reglerar skattebefrielse för småskalig elproduktion:

”11 kap. 2 § Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den:

3. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,
4. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft.”

Enligt ovanstående paragraf kan vindel och solel vara undantagna från energiskatteplikt så länge producenten inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft. Detta gäller för villaägare, så väl som för andra producenter, och innebär att så länge producenten använder elen själv är den skattebefriad. Undantaget från energiskatteplikten är avgörande då den ger exempelvis solel ett högre värde, och därmed bidrar till att göra solcellssystem ekonomiskt gångbara. Vanligtvis gäller att den som säljer el räknas som en yrkesmässig producent, skyldig att betala energiskatt på all producerad el. Enligt Skatteverkets skrivelse 131 325316-14/111 anses dock inte privatpersoner som yrkesmässiga producenter, så länge ersättningen för elen understiger 30 000 kronor per år. Detta innebär att det i stort sätt är fritt fram för villaägare att mata in och sälja el på elnätet. Den ekonomiska förtjänsten av detta var dock, fram till den 1 januari 2015, både osäker och varierande. Vissa elhandelsbolag erbjöd sig att köpa elen till ett pris som

motsvarande värdet vid egenanvändning, det vill säga över 1 kr/kWh, medan marknadspriset egentligen låg betydligt lägre: cirka 35 öre/kWh under hösten 2014.

Viktig skattereduktion infördes vid årsskiftet

Den 1 januari 2015 infördes en skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el, vilken innebär att den som har en säkring på max 100 A i anslutningspunkten nu får en ersättning på 60 öre/kWh för den el som matas in på nätet. Detta gäller för högst 30 000 kWh per år och för maximalt så många kilowattimmar som tagits ut i anslutningspunkten. Utöver skattereduktionen kan mikroproducenten också sälja överskottet. Sammantaget innebär skattereduktionen att det nu finns goda incitament för bland annat villaägare att producera egen el, vilket troligen kommer att bidra till en snabbare utbyggnad av det förnyelsebara energisystemet.

I detta sammanhang är det viktigt att beakta att solcellsanläggningar har högst produktion dagtid, då elanvändningen i bostadshus normalt är låg. Om en villaägare bygger en anläggning som på årsbasis täcker elbehovet för hushållsel, innebär det i praktiken att runt hälften av produktionen kommer att matas in på nätet. Skattereduktionen är då helt avgörande för anläggningens lönsamhet, och kan betraktas som ett sätt att utjämna skillnaden i värde mellan den el som kan användas direkt i byggnaden och den överskottsproduktion som istället matas in på nätet. Skattereduktionen gör det helt enkelt möjligt för villaägare att bygga anläggningar som täcker hela årsbehovet av el, trots att de inte kan använda elen just i produktionsögonblicket. Överskottet, som matas in på elnätet, bidrar till att täcka elbehovet dagtid när efterfrågan är hög.

Dessvärre finns det fortfarande några problem som förhindrar en snabb utbyggnad av mikroproduktionsanläggningar: att skattereduktionen är ett avdrag på inkomstskatten som fås ett år i efterskott, den avskräckande momsplikten, den dyra hanteringen av elcertifikat och svårigheterna i att andelsäga solel.

Skattereduktionen bör fås månadsvis på elfakturan

Idag görs begäran om skattereduktionen i den årliga inkomstdeklarationen, vilket innebär att ersättningen fås ett år i efterskott. Samma gällde tidigare för RUT- och ROT-avdragen, vilket innebar att avdragsmöjligheten endast utnyttjades av runt 10 000 kunder. När skattereduktionen, efter två år, istället flyttades till fakturan ökade antalet kunder som använde sig av reformen till cirka 350 000 stycken.

Förslag

Solelkommissionen anser att skattereduktionen för mikroproduktion av förnyelsebar el ska flyttas från *Inkomstskattelagen (1999:1229)* till *Lagen (1994:1776) om skatt på energi* och utformas som en reduktion av energiskatten istället för en reduktion av inkomstskatten. Vidare anser Solelkommissionen att elhandlarna bör få ansvaret för att ge kunden skattereduktionen månadsvis, direkt på elfakturan.

Genom att skattereduktionen fås månadsvis direkt på elfakturan får kunden en lägre elräkning. Detta går i linje med kundens vilja att sänka sin boendekostnad genom egen elproduktion, och det blir ännu

tydligare att den egna anläggningen påverkar den faktiska elkostnaden. Troligen medför detta att effekten av skattereduktionen blir större, precis som den blev när RUT- och ROT-avdraget flyttades direkt till fakturan för utfört arbete.

Att hantera denna förändring väntas dessutom bli både enklare och billigare än dagens förfarande. Elnätsbolagen mäter redan idag både elen som producenten använder och elen som mats in på nätet. Uppgifterna vidarebefordras till elhandlaren, som fakturerar kunden för användningen, ger betalt för överskottsproduktionen och tar ut den månadsvisa energiskatten. För de kunder som har reducerad energiskatt, till exempel företagskunder inom tillverkningsindustrin, hanterar elhandlaren även skattereduktionen. Skatteverket granskar sedan elhandlarens hantering av energiskatten och skattereduktionen.

Således finns i stort sett alla förutsättningar för att elhandlarna ska kunna hantera även den enkla skattereduktionen för mikroproducenter av förnybar el. Genom förslaget slipper elnätsbolagen skapa kontrolluppgifter och skicka dem till Skatteverket. De behöver inte heller skicka några nya uppgifter till elhandlarna - den information som elhandlarna behöver få från nätbolagen, för att administrera skattereduktionen, utbyts redan idag. Skatteverket slipper också hantera skattereduktionen i inkomstdeklarationen, med de administrativa kostnader det innebär. Istället hamnar kostnaderna för att hantera skattereduktionen på de konkurrensutsatta elhandlarna, som dels är vana vid att hantera den här typen av administration, och dels har en inbyggd kostnadspress som skapar en effektiv hantering av processen. I konsekvensanalysen av *Regeringens proposition 2013/14:151 - Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el* beräknas Skatteverkets årliga kostnader för att hantera skattereduktionen uppgå till betydande belopp. Om skattereduktionen istället hanteras av elhandlarna och på elfakturan bedömer Solelkommissionen att den årliga kostnaden blir nära noll.

Reducerad energiskatt för industrin räknas idag inte som statsstöd av EU. Det gör att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el förhoppningsvis inte heller kommer att räknas som ett statsstöd när det flyttas till energiskatten. Därför behöver skattereduktionen troligen inte hanteras som ett *stöd av mindre betydelse*.

Dagens skattereduktion är utformad så att det maximala underlaget för skattereduktionen, på 30 000 kilowattimmar om året, gäller per fysisk eller juridisk person. För att få full effekt på syftet att använda befintliga tak optimalt är det lämpligt att underlaget för skattereduktionen gäller per anläggning istället för per fysisk eller juridisk person. Det tar även bort den komplicerade hanteringen som dagens regelverk innebär när skattereduktionen ska fördelas per juridisk person.

Förslag

Solelkommissionen anser att det årliga underlaget för skattereduktionen för mikroproducenter av förnybar el ska gälla per *anläggning* istället för per *person*.

Denna förändring skapar även rättvisare förutsättningar mellan olika typer av fastighetsägare, se avsnittet *Energiskattebefrielse bör gälla per anläggning* på sidan 24.

Ellagens bestämmelser för mätarbyte bör anpassas till skattereduktionen

Enligt *Ellagen (1997:857)* 4 kap. 10 § behöver små elproducenter inte betala någon avgift för inmatningen av el på nätet:

”En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen.”

Vidare fastslås i 3 kap. 14 § att mätarbytet, som ofta krävs för att registrera inmatning av el på nätet, inte heller får kosta något för producenten.

”Kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos en elproducent skall av nätkoncessionshavaren debiteras elproducenten. Detta gäller inte de elproducenter som avses i 4 kap. 10 §.”

Denna lagstiftning infördes för att förenkla och underlätta för mikroproducenter, vilket är mycket bra. Det är dock inte helt lätt att hålla reda på, och förstå, att säkringsgränsen för ett kostnadsfritt mätarbyte ligger på 63 ampere, medan skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el har en säkringsgräns på 100 ampere. För att göra regelverket så tydligt och enkelt som möjligt bör de lagar som berör mikroproducenter gälla för samma säkringsstorlekar.

Förslag

Solelkommissionen föreslår att *Ellagen* ändras så att den elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 100 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 69 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen eller för mätaren, med tillhörande insamlingsutrustning och installation.

Andelsägande en möjlighet för villaägare med dåliga tak

Självfallet finns det även villaägare vars tak inte lämpar sig för solceller. Istället för att sådana villaägare tvingas bygga ineffektiva anläggningar bör de ges rimliga förutsättningar att andelsäga förnybar elproduktion, se avsnitt 2.6 *Lägenhetskunder* på sidan 30.

Förslag

Solelkommissionen anser att det är oerhört viktigt att alla får möjlighet att producera egen förnybar energi till lika ekonomiska villkor – även de som inte äger ett stort tak att installera solceller på. Därför föreslår Solelkommissionen att *Lagen om skatt på energi* tillförs en paragraf om att andelsägd el ger reducerad energiskatt:

En medlem som äger andelar i en ekonomisk förening, som levererar förnybar el till sina medlemmar, har rätt till skattereduktion för den el som framställts i Sverige av den ekonomiska föreningen och som medlemmen förbrukar.

- *Underlaget för skattereduktionen får inte överstiga 30 000 kWh per medlem och år.*
- *Skattereduktionen för andelsägd solel uppgår till underlaget multiplicerat med 30 öre.*
- *Skattereduktionen för andelsägd vindel uppgår till underlaget multiplicerat med 15 öre.*

Dagens momsplikt avskräcker många

Ett annat problem som begränsar utbyggnaden av mikroproduktionsanläggningar är momsplikten. Huruvida den som har en solcellsanläggning på sin privatbostad måste momsregistrera sig vid försäljning av el har länge varit oklart. I maj 2014 uttalade sig den dåvarande IT- och energiministern Anna-Karin Hatt om momsplikten i Sveriges Radio:

”Regeringens ambition och inriktning är väldigt tydlig i propositionen: som småskalig mikroproducent ska man inte behöva redovisa moms.”

Ungefär en månad senare, i juni 2014, kom Skatteverket med en skrivelse (131 325316-14/111) som meddelade det motsatta. I skrivelsen framgår att den som har en solcellsanläggning på en privatbostad inte ska anses bedriva näringsverksamhet, vilket innebär att man inte är energiskattepliktig så ersättningen är begränsad, se avsnittet ovan. För verksamheter som inte är näringsverksamheter gör Skatteverket en särskild bedömning av momspliktigheten, och i skrivelsen framgår det också att man bedömt småskaliga solcellsanläggningar som momspliktiga:

”Skatteverket anser att rättsläget är klarlagt. Det är därmed en ekonomisk verksamhet när en solcellsanläggning installeras på en villa och man mot ersättning kontinuerligt säljer antingen all el eller endast överskottselen in på elnätet. Någon beloppsgräns finns inte för mervärdesskatten. Skyldigheten att registrera sig för och betala mervärdesskatt gäller alltså oavsett belopp.”

Kravet på momsregistrering är mycket olyckligt för utbyggnaden av förnyelsebar mikroproduktion. För små solelproducenter, som villaägare, upplevs momsplikten som krånglig och den riskerar att avskräcka många framtida solcellsägare. För villaägare blir momsplikten ett ekonomiskt nollsummespel, eftersom elbolagen, om kunden moms skyldig, betalar ut moms på ersättningen för överskottselen. Denna moms betalar solcellsägaren sedan in till Skatteverket. Även för Skatteverket blir det i princip ett ekonomiskt nollsummespel, som enbart innebär ytterligare administration. Ofta rör det sig bara om några hundralappar per år från respektive villaägare. Med hänsyn till de begränsade beloppen är det orimligt att både Skatteverket och mängder av mikroproducenter ska ägna tid och kraft åt administration av minimala momsbelopp. Därför bör regeringen snarast ta fram en lösning så att den som har en solcellsanläggning på sin privatbostad inte är momspliktig.

Förslag

Solelkommissionen anser att regeringen snarast bör ta fram en lösning på hur momsplikten för vissa typer av småskalig mikroproduktion av förnybar el kan tas bort. Den som har en solcellsanläggning på sin privatbostad, där den årliga ersättningen för elen understiger 10 000 kronor, skulle till exempel kunna undantas från att registrera sig för och betala mervärdesskatt.

Villaägare bör integreras i elcertifikatsystemet

Ytterligare ett hinder som idag begränsar utbyggnaden av mikroproduktion av förnyelsebar el är svårigheten att få elcertifikat för produktionen. Elcertifikatsystemet är tänkt att vara ett marknadsbaserat stödsystem som ska öka produktionen av förnybar el. Detta genom att producenter av förnybar el tilldelas ett elcertifikat per megawattimme, som sedan kan säljas och därmed generera en

intäkt. I dag ligger priset för ett elcertifikat på cirka 170 kronor. Marknaden för elcertifikat skapas genom att elleverantörer och vissa elanvändare åläggs att köpa elcertifikat i proportion till den el som säljs eller används.

Elcertifikatsystemet är tänkt att vara teknikneutralt, men är inte utformat för mikroproducenter. För att få elcertifikat krävs att produktionen mäts per timme och sedan rapporteras till Energimyndigheten. Energimarknadsinspektionen konstaterar i utredningen *Nettodebitering – Förslag till nya regler för elanvändare med egen elproduktion* (EI R2010:23, s. 8) att det för småskaliga elproducenter i nuläget är alltför dyrt att skaffa den utrustning som krävs för bruttomätning och rapportering inom systemet. Det innebär att många mikroproducenter, till exempel villaägare, riskerar att avstå från de intäkter elcertifikaten skulle kunna generera, och därmed gynnas de inte av elcertifikatsystemet.

För att underlätta för mikroproducenter av förnybar el att bli en del av elcertifikatsystemet har flera aktörer föreslagit en tilldelning av elcertifikat baserad på en schablonberäkning. Bland annat föreslår Energimarknadsinspektionen detta i nettodebiteringsutredningen (EI R2010:23, s. 28). Det är dock svårt att göra rättvisande schablonberäkningar baserade på den installerade effekten, vilket beror på att förhållandena, och därmed produktionen, varierar kraftigt mellan olika solcellsanläggningar.

Utvecklingen för att mäta den småskaliga solelproduktionen har gått fort och kostnaden har sjunkit snabbt. Idag är flera aktörer i full färd med att ta fram billiga sätt att mäta och rapportera bruttoproduktionen till Energimyndigheten. Det innebär att mikroproducenter kommer att kunna få intäkter från elcertifikaten, utan att därmed också få höga kostnader för mätning och utan att en schablonberäkning behöver användas. För ett genomsnittligt villatak (5 kW_t eller 35 m² solceller) innebär elcertifikaten intäkter på cirka 900 kronor per år, till en kostnad på ungefär 500 kronor per år. Dessutom medför detta att en större del av anläggningarnas produktion kommer att registreras, vilket innebär att det kommer att skapas tillförlitlig statistik över Sveriges solelproduktion. Denna statistik är efterfrågad av många – idag är det ingen som riktigt vet hur mycket solel som produceras i Sverige.

Till sist finns ytterligare ett hinder som bör undanröjas för att underlätta för småskaliga elproducenter att få intäkter från elcertifikaten: avgiften för kontot där elcertifikaten administreras. Energimyndighetens rätt att ta ut en avgift för fastslås i *Förordningen om elcertifikat* (SFS 2011:1480). För större producenter blir avgiften obetydande, då den uppgår till 7 öre per elcertifikat. För varje tremånadsperiod är lägstaavgiften dock 50 kronor, vilket innebär att exempelvis en villaägare måste betala 200 kronor per år. För en normalstor villaanläggning (5 kW_t eller 35 m² solceller) innebär det cirka 40 kronor per elcertifikat. Hittills har Svenska Kraftnät, som var kontoföringsmyndighet fram till den 1 januari 2015, inte tagit ut avgiften från småskaliga elproducenter, men den skapar ändå en onödig osäkerhet och rädsla för framtida krångel och kostnader. Därför bör den avskaffas för mikroproducenter.

Förslag

Solelkommissionen anser att mikroproducenters tilldelning av elcertifikat även fortsättningsvis bör baseras på den uppmätta produktionen, men föreslår att mikroproducenter ska undantas från Energimyndighetens rätt att ta ut en avgift för elcertifikatkontot.

2.2 Bostadsrättsföreningar

I Sverige finns strax under en miljon bostadsrättslägenheter, vilket innebär att runt 1,5 miljoner människor bor i en bostadsrätt. Vidare innebär detta att det i landets 24 000 bostadsrättsföreningar finns en mängd takytor med goda förutsättningar för solceller. Idag är regelverket dock utformat så att det i de flesta fall inte är ekonomiskt lönsamt för bostadsrättsföreningar att täcka hela taken med solceller. Istället är det många bostadsrättsföreningar som avstår från att bygga solcellsanläggningar, eller också täcker de bara delar av taket, vilket innebär ett ineffektivt utnyttjande av soliga tak.

En bostadsrättsförening som drabbats av det snåriga regelverket är Polarforskaren i Stockholm. Bostadsrättsföreningen består av tolv lägenheter i ett trevåningshus med ett tak som lutar nästan rakt mot söder - perfekt för solelproduktion! Elanvändningen i fastigheten är dock låg mitt på dagen, då solcellsanläggningen producerar som mest el, vilket innebär att de får en överskottsproduktion. Precis som privatpersoner får bostadsrättsföreningen en skattereduktion på 60 öre/kWh för den el som matas in på nätet, men till skillnad från privatpersoner får de inte sälja elen. Då riskerar de nämligen att bli energiskattepliktiga för all den producerade solelen, även den som används inom fastigheten, vilket försämrar lönsamheten avsevärt. Detta gjorde det lönlöst för Polarforskaren att bygga en anläggning med överskottsproduktion, och i praktiken försvann därmed även möjligheten att utnyttja skattereduktionen. Det slutade med att det inte blev några solceller alls på Polarforskarens tak.

Skattereduktionen viktig även för bostadsrättsföreningar

Den 1 januari 2015 infördes en skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. Tanken med skattereduktionen var att gynna utbyggnaden av förnybar el från bland annat solceller. Detta genom att förbättra förutsättningarna för att sälja överskottsel från mikroproduktionsanläggningar. Till en början var förslaget att skattereduktionen skulle begränsas till anläggningar med en säkring om högst 63 ampere, men detta höjdes senare till 100 ampere för att även gynna mikroproduktion i något större fastigheter. Då många bostadsrättsföreningar har säkringar som understiger 100 ampere omfattas de av skattereduktionen på 60 öre/kWh el som matas in på nätet.

Att ge den el som matas in på nätet ett värde är viktigt för att göra något större solcellsanläggningar lönsamma, och på så vis utnyttja takens fulla potential. Solelen används som fastighetsel, vilket innebär att den exempelvis går till bostadsrättsföreningens gemensamma tvättstugor, hissar, belysning och ventilation. Flerbostadshus har dock normalt en låg förbrukning mitt på dagen, då solcellsanläggningen producerar som mest. Överskottet blir på årsbasis ofta 50-60 %, varför frågan om värdet på överskottsproduktionen är avgörande. Skattereduktionen är viktig för att höja värdet på överskottet, men den är inte tillräcklig för att göra det lönsamt för bostadsrättsföreningar att bygga större anläggningar med viss överskottsproduktion. För att det ska bli lönsamt måste de också kunna sälja elen.

Bostadsrättsföreningar måste ha rimliga förutsättningar att sälja el

Skyldigheten att betala energiskatt regleras i *Lagen (1994:1776) om skatt på energi*, där det i 11 kap. 2 § 1 och 2 framgår att den som säljer el räknas som en yrkesmässig producent, skyldig att betala energiskatt på all producerad el. Enligt Skatteverket är dock privatpersoner undantagna från energiskatteplikten så länge de säljer begränsade mängder egenproducerad el. Bostadsrättsföreningar

blir däremot energiskattepliktiga på all solel, även den de använder själva, så snart de säljer sin överskottsproduktion. Detta sänker värdet på solelen, och medför i förlängningen att det inte är lönsamt för bostadsrättsföreningar att bygga större anläggningar på soleffektiva tak. Istället hänvisas de till små anläggningar som inte riskerar att generera någon överskottsproduktion. Bostadsrättsföreningar kan därmed i praktiken varken sälja solel eller dra nytta av skattereduktionen. De som bor i villor däremot, kan både sälja sin överskottsproduktion och få ersättning i form av skattereduktion, vilket gynnar utbyggnaden av förnybar el precis som syftet med skattereduktionen var från början.

I utredningen *Beskattning av mikroproducerad el m.m.* (SOU 2013:46, s. 191) föreslås att undantaget från energiskatteplikt ska gälla för den el som förbrukas hos producenten, men inte för den el som matas in på nätet, exempelvis till försäljning. Utredningen förtydligar:

”Den elproducent som har en liten anläggning kommer alltså att framställa såväl skattepliktig som inte skattepliktig el. Det är inte meningen att producenten ska bli skattskyldig bara för att en viss del av elen matas in på nätet. En bestämmelse som hindrar att den situationen uppkommer bör därför införas.”

Förslag

Solelkommissionen stödjer förslaget i *SOU 2013:46* om att producenten inte ska bli skattskyldig för egenanvänd el bara för att en viss del av produktionen matas in på nätet för att säljas.

Ett sätt, för andra än privatpersoner, att få användning för eventuell överskottsproduktion, kan också vara att använda elnätet för att flytta överskottet till egna förbrukningspunkter. På så vis ersätter solelen inköpt el, vilket ger den ett rimligt värde, samtidigt som man undviker att bli yrkesmässig producent genom försäljning. Detta förfarande kräver dock ett förtydligande av *Lagen om skatt på energi*, se avsnittet *Nätet bör kunna användas för att flytta elen utan energiskatteplikt* på sidan 25.

Förslag

För att effektivt utnyttja de möjligheter till solelproduktion som taken på flerfamiljshus erbjuder anser Solelkommissionen att det i *Lagen om skatt på energi* snarast behöver förtydligas att en producent av solel inte kan anses leverera el yrkesmässigt när producenten använder elnätet för att överföra solelen till sina egna förbrukningspunkter.

Möjligheten att flytta överskottsproduktionen är dock endast tillgänglig för fastighetsägare med flera förbrukningspunkter. Många bostadsrättsföreningar har inte detta, och ett effektivt utnyttjande även av bostadsrättsföreningars taktytor måste därför också möjliggöras genom att försäljning av el tillåts enligt tidigare förslag.

En annan möjlighet för bostadsrättsföreningar, och andra större ägare av flerfamiljshus, att undvika överskottsproduktion har hittills varit att låta lägenhetsinnehavarna använda solelen som hushållsel. Högsta förvaltningsdomstolen har genom mål nummer 5020-11 klargjort att förfarandet inte ska ses som en yrkesmässig leverans så länge ersättningen för elen ingår dold i hyran (eller avgiften). Om

elanvändningen däremot mäts och debiteras separat betraktas den som yrkesmässigt levererad och producenten blir energiskattepliktig på all solel. Detta regelverk försämrar effektivt förutsättningarna för energibesparingar, då det premierar ett system där lägenhetsinnehavare betalar samma avgift oavsett hur mycket el de faktiskt förbrukar. Om bostadsrättsföreningar istället kan börja sälja sin överskottsproduktion, utan att bli energiskattepliktiga, försvinner ovanstående incitament för att låta elen ingå dold i hyran.

Andelsägd el kan vara en möjlighet för bostadsrättsföreningar

Till sist finns det även bostadsrättsföreningar vars tak inte lämpar sig för solceller. Istället för att sådana bostadsrättsföreningar tvingas bygga ineffektiva anläggningar bör medlemmarna ges rimliga förutsättningar att andelsäga förnybar elproduktion, se avsnitt 2.6 *Lägenhetskunder* på sidan 30.

Förslag

Solelkommissionen anser att det är oerhört viktigt att alla får möjlighet att producera egen förnybar energi till lika ekonomiska villkor – även de som inte äger ett stort tak att installera solceller på. Därför föreslår Solelkommissionen att *Lagen om skatt på energi* tillförs en paragraf om att andelsägd el ger reducerad energiskatt:

En medlem som äger andelar i en ekonomisk förening, som levererar förnybar el till sina medlemmar, har rätt till skattereduktion för den el som framställts i Sverige av den ekonomiska föreningen och som medlemmen förbrukar.

- *Underlaget för skattereduktionen får inte överstiga 30 000 kWh per medlem och år.*
- *Skattereduktionen för andelsägd solel uppgår till underlaget multiplicerat med 30 öre.*
- *Skattereduktionen för andelsägd vindel uppgår till underlaget multiplicerat med 15 öre.*

Om förutsättningarna förbättras kan andelsägd elproduktion även vara en möjlighet för bostadsrättsföreningar som inte vill använda solelen som hushållsel ospecificerad i månadsavgiften, eller som inte kan flytta sin överskottsproduktion till en annan fastighet eller har en säkringsstorlek som gör att de inte kan utnyttja skattereduktionen. Då kommer bostadsrättsföreningens medlemmar att kunna andelsäga en solcellsanläggning, exempelvis på den egna fastighetens tak, som sedan levererar energiskattebefriad solel till medlemmarnas hushållsel, utan att den behöver ingå ospecificerad i månadsavgiften. Bostadsrättsföreningar är dessutom undantagna från uttagsskatt, vilket är en fördel fram till att Skatteverket kommer med ett ställningstagande som fastslår att andelsägd elproduktion inte ska belastas med uttagsskatt, se avsnittet *Slopa uttagsskatten på andelsägd el* på sidan 32.

2.3 Allmännyttiga bostadsbolag och andra fastighetsägare

I Sverige bor idag runt tre miljoner människor i hyresrätter, av vilka ungefär hälften ägs av allmännyttiga bostadsbolag och hälften ägs av andra fastighetsägare. Naturligtvis har dessa fastigheter en mängd tak som är möjliga för solelproduktion, men även för dessa aktörer är regelverken snåriga.

Familjebostäder har exempelvis, inom ramarna för Stockholms Stads projekt Hållbara Järva, satt upp totalt 10 000 kvadratmeter solceller som tillsammans producerar cirka 500 000 kWh förnybar energi per år. För att utnyttja tillgängliga takytor på bästa sätt valde Familjebostäder att bygga stora solcellsanläggningar på de tak som hade bäst förutsättningar för solenergi. Detta medförde att vissa anläggningar under soliga dagar producerar mer el än vad som används i fastigheten. På grund av att regelverket idag är otydligt kan Familjebostäder inte använda elen i andra fastigheter – bedömningen är att bolagen då bli energiskattskyldiga även den el man förbrukar själva. Istället tvingas Familjebostäder mata in elen på nätet helt utan ersättning, och det hade varit lönsammare för dem att bygga betydligt mindre anläggningar. Detta exempel visar på de regelförändringar som skulle behövas för att möjliggöra en effektiv användning av soleffektiva tak på hyresfastigheter. Samma förändringar skulle även skapa möjligheter för utbyggnaden av solel på andra tak, som exempelvis ägs av företag och kommersiella fastighetsägare.

Energiskattebefrielse per anläggning

Skyldigheten att betala energiskatt regleras i *Lagen (1994:1776) om skatt på energi*, där 11 kap. 2 § 1 och 2 berör viss förnyelsebar elproduktion:

”11 kap. 2 § Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den:

1. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,
2. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft.”

Ovanstående innebär att den som har en mindre generator, och inte säljer el, är energiskattebefriad. Frågan är då om solcellsanläggningar, som inte har någon generator alls, omfattas av punkt nummer 2? Skatteverket svarar på frågan i ett ställningstagande från 2011 (131 651138-11/111):

”En producent måste inte förfoga över en installerad generatoreffekt för att den el som denne framställer ska kunna undantas med stöd av bestämmelsen. Även el som framställts av en producent som bara förfogar över en eller flera anläggningar som inte har någon generator, såsom solcellsanläggningar, kan alltså omfattas av undantaget från skatteplikt i 11 kap. 2 § 2 *Lagen om skatt på energi*.”

Solcellsanläggningars elproduktion är alltså, oberoende av anläggningens storlek, undantagen från energiskatt så länge producenten inte levererar el yrkesmässigt och så länge denne inte har en installerad generatoreffekt på över 100 kW. Även vindkraft är befriad från energiskatt i obegränsad mängd, så länge inte producenten exempelvis säljer el. Däremot är all solel, även den som används

direkt i byggnaden av producenten själv, energiskattepliktig om producenten även genererar vindel i ett medelstort vindkraftverk, vilket innebär att det inte är möjligt att både producera vind- och solel.

Ovanstående lagstiftning är föråldrad och det är tydligt att den inte är anpassad efter verkliga förhållanden. Att låta vindkraft vara helt skattebefriad, så länge den inte levereras yrkesmässigt, var rimligt när regeln infördes vid mitten av 90-talet. Det är därför bra att regeringen bestämt sig för att revidera lagen om skatt på energi. Det är även rimligt att i praktiken både kunna äga vindkraft och solkraft, då det är intermittenta energikällor vars produktion inte går att styra, men som matchar varandra väl. Solceller producerar som mest när det är fint väder under dagtid på sommarhalvåret, medan vindkraftverk har högst produktion vid sämre väder, ofta nattetid under vinterhalvåret.

I utredningen *Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46, s. 187)* föreslås en lösning på ovanstående problematik genom att *Lagen om skatt på energi*, 11 kap. 2 § 1 avskaffas och 2 § 2 förtydligas

”Med ’mindre installerad generatoreffekt än 100 kilowatt’ ska för elektrisk kraft som framställs från

- vind eller vågor motsvaras av 250 kilowatt installerad generatoreffekt,
- sol motsvaras av 450 kilowatt installerad topeffekt, och
- annan energikälla utan generator motsvaras av 100 kilowatt installerad effekt.

När en producent eller en anläggning framställer elektrisk kraft från olika källor ska de installerade effekterna läggas samman.”

Skillnaderna i installerad effekt i förslaget beror på att ett vattenkraftverk på 100 kW årligen producerar cirka 400 000 kWh, vilket exempelvis motsvaras av en solcellsanläggning med en topeffekt på 450 kW. Storleksgränserna i förslaget är rimliga så länge de kopplas till respektive anläggning. I utredningen kopplas de dock till begreppet *producent*, vilket i praktiken innebär organisationsnumret. Detta medför att ett enskilt aktiebolag kan äga en begränsad mängd skattebefriad installerad effekt, men att man kan starta fler aktiebolag om man vill installera mer skattebefriad effekt. Dessutom får lagstiftningen orättvisa följder för olika fastighetsägare: Kommersiella fastighetsägare gynnas av lagstiftningen då de ofta äger varje fastighet i ett separat aktiebolag, medan allmännyttiga fastighetsägare missgynnas då de vanligen äger alla fastigheter i samma aktiebolag. Kopplingen till anläggning och inte producent är även avgörande för att alla befintliga tak ska kunna användas på ett optimalt sätt. Dagens lagstiftning gör att vilka tak som används för solceller beror på ägandet, inte hur mycket el som kan produceras.

Förslag

Solelkommissionen stödjer förslaget i *SOU 2013:46*, men anser att gränserna för skattebefriad installerad effekt ska gälla per *anläggning* istället för per *producent*.

Enligt ovanstående resonemang bör även skattereduktionen för mikroproducenter av förnybar el, som infördes vid årsskiftet, ges per anläggning istället för per fysisk eller juridisk person.

Förslag

Solelkommissionen anser att det årliga underlaget för skattereduktionen för mikroproducenter av förnybar el ska gälla per *anläggning* istället för per *person*.

Nätet bör kunna användas för att flytta elen utan energiskatteplikt

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft, alltså när någon annan än en privatperson säljer el, blir enligt *Lagen om skatt på energi* energiskattskyldig för all el denne har producerat. Energiskatteplikten sänker värdet på solelen och gör att man endast bygger små anläggningar på de mest optimala taken. Många företag vill vara säkra på att de undviker att bli yrkesmässiga producenter. Vad gäller då för en producent som endast använder nätet för att överföra elen till en annan av de egna förbrukningspunkterna? Räknas överföringen som en yrkesmässig leverans?

Skatteverket har kommit med ett ställningstagande (131 560566-08/111), som framförallt handlar om vindel. Där framgår det att en vindkraftproducent inte kan anses leverera el yrkesmässigt så länge nätet bara används för överföring till producentens egna förbrukningspunkter. Om producenten yrkesmässigt levererar annan el, eller överför elen till någon annans förbrukningspunkter, inträder energiskatteplikten. Skatteverket förtydligar också i ställningstagandet att resonemanget inte bara gäller vindel, utan även annan elproduktion:

”Frågeställningen avseende om en producents inmatning av el på elnätet innebär att producenten ska anses leverera elen är aktuell även när el produceras på annat sätt än i ett vindkraftverk. Skatteverkets bedömning avser därför leveransbegreppet generellt.”

Skatteverkets ställningstagande är dock på intet sätt bindande, vilket skapar en osäkerhet kring vilka förutsättningar som kommer att gälla framöver. En solcellsanläggning producerar el i minst 30 år så fastighetsägare som vill investera stort behöver klara spelregler. I utredningen *Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46, s. 236)* föreslås exempelvis att den solel som används vid produktionspunkten ska vara undantagen energiskatteplikt, men att skattebefrielsen inte ska gälla den solel som överförs till producentens egna förbrukningspunkter:

”Undantaget gäller endast den el som förbrukas hos producenten. För det fall producenten matar in el på ett elnät är den delen av den producerade elen skattepliktig. Den el som undantas enligt den här punkten blir också skattepliktig även om syftet endast är att transitera elkraften till en annan uttagpunkt på nätet, att överlåta elkraften utan ersättning eller att mata ut överskottsel från kraftverket av produktionstekniska skäl.”

Formuleringen i *SOU 2013:46* underminerar de ekonomiska fördelarna med att överföra el till egna förbrukningspunkter, vilket avsevärt försämrar möjligheterna att bygga stora solcellsanläggningar på tak med goda förutsättningar för solenergiproduktion. Istället kan de tvingas mata in överskottsel på nätet utan ersättning, vilket gör det olönsamt att tillvarata takens fulla solenergipotential. Istället byggs idag små solcellssystem på tak som skulle kunna rymma större anläggningar, vilket är ett ineffektivt utnyttjande av taken som solenergiressurs.

Förslag

För att effektivt utnyttja de möjligheter till solelproduktion som taken på flerfamiljshus erbjuder anser Solelkommissionen att det i *Lagen om skatt på energi* snarast behöver förtydligas att en producent av solel inte kan anses leverera el yrkesmässigt när producenten använder elnätet för att överföra solelen till sina egna förbrukningspunkter.

Möjligheten att överföra egenproducerad el till egna förbrukningspunkter, utan att bli energiskattepliktig, går hand i hand med huvudprincipen för denna utredning, som fastslår att förnybar egenproduktion av solel inte bör belastas med energiskatt. Att elen flyttas från en egen förbrukningspunkt till en annan, bör naturligtvis inte medföra att den betraktas som yrkesmässigt levererad – det handlar bara om att få använda befintligt elnät på ett smart sätt som gör det möjligt för förnybara elproducenter att öka sin egenanvändning. Solelproduktion följer inte samma mönster som fastigheters elbehov, och därför krävs att elnätet är öppet även för elkunder och inte enbart traditionella elproducenter.

Eget nät inom en fastighet med flera byggnader

Vissa typer av starkströmsledningar är undantagna från koncessionsplikten, enligt *Förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857)*, och kallas då för icke koncessionspliktiga nät, IKN. Undantagen gör att fastighetsägaren, i vissa fall, kan ha en egen starkströmsledning och använda denna för att flytta solel. Undantagen från koncessionsplikten gäller automatiskt, man behöver alltså inte ansöka om dispens eller tillstånd. I dag gäller undantag bland annat för elledningar på eller inom en byggnad, men inte på eller inom en bostadsfastighet. Undantag gäller även för ett flertal olika typer av fastigheter som exempelvis vård-, undervisnings- och industrifastigheter, men däremot inte för fastigheter med flerbostadshus. Det innebär att bostadsfastigheter som består av flera byggnader inte kan installera solceller på en byggnad med optimalt solläge och nyttja solelen i fastighetens övriga byggnader utan att betala nätavgift, energiskatt och moms.

Förslag

Solelkommissionen anser att *Förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen* behöver kompletteras så undantag för nätkoncession gäller inom en flerbostadsfastighet och inte enbart inom en byggnad.

Fastighetsägare måste ha rimliga förutsättningar att sälja el

Precis som bostadsrättsföreningar räknas andra fastighetsägare (juridiska personer) som yrkesmässiga producenter så snart de börjar sälja el. Det innebär att de blir skyldiga att betala energiskatt på all producerad el, även den de använder själva. Om regelverket förändras, så att det blir tydligt att det är möjligt att använda elnätet för att överföra egenproducerad el till egna förbrukningspunkter, kommer många fastighetsägare inte att behöva sälja någon el - värdet på solelen blir i de flesta fall högre om den kan användas i den egna verksamheten, framförallt för alla de fastighetsägare som inte gynnas av skattereduktionen för mikroproducenter av förnybar el. Det är dock ändå viktigt att påpeka att regelförändringen som föreslås i avsnittet *Bostadsrättsföreningar måste ha rimliga förutsättningar att sälja el*, se sidan 20, även kommer att omfatta alla juridiska personer.

Förslag

Solelkommissionen stödjer förslaget i *SOU 2013:46* om att producenten inte ska bli skattskyldig för egenanvänd el bara för att en viss del av produktionen matas in på nätet för att säljas.

Om förslaget blir lagstiftning innebär det att fastighetsägaren inte blir skattskyldig för egenanvänd el, bara för att en viss del av produktionen matas in på nätet för att säljas. Därmed kommer fastighetsägare även att kunna sälja in överskottsproduktion.

Andelsägd solel bör vara en möjlighet för hyresgästerna

Till sist finns det även allmännyttiga bostadsbolag, och andra ägare av hyresfastigheter, vars tak inte lämpar sig för solceller, samt fastighetsägare som är helt ointresserade av att producera förnyelsebar el. I dessa fastigheter bör hyresgästerna ändå ges rimliga förutsättningar att andelsäga förnybar elproduktion, se avsnitt 2.6 *Lägenhetskunder* på sidan 30.

Förslag

Solelkommissionen anser att det är oerhört viktigt att alla får möjlighet att producera egen förnybar energi till lika ekonomiska villkor – även de som inte äger ett stort tak att installera solceller på. Därför föreslår Solelkommissionen att *Lagen om skatt på energi* tillförs en paragraf om att andelsägd el ger reducerad energiskatt:

En medlem som äger andelar i en ekonomisk förening, som levererar förnybar el till sina medlemmar, har rätt till skattereduktion för den el som framställts i Sverige av den ekonomiska föreningen och som medlemmen förbrukar.

- *Underlaget för skattereduktionen får inte överstiga 30 000 kWh per medlem och år.*
- *Skattereduktionen för andelsägd solel uppgår till underlaget multiplicerat med 30 öre.*
- *Skattereduktionen för andelsägd vindel uppgår till underlaget multiplicerat med 15 öre.*

Om förutsättningarna förbättras kan andelsägd elproduktion även vara en möjlighet i hyresfastigheter där man inte vill använda solelen som hushållsel (då ospecificerad i hyran, se sidan 21), som inte heller kan flytta sin överskottsproduktion till en annan fastighet och som dessutom har en säkringsstorlek som gör att de inte kan utnyttja skattereduktionen. Då kommer hyresgästerna att kunna gå samman i en ekonomisk förening och andelsäga en gemensam solcellsanläggning, exempelvis på fastighetens tak. Denna solcellsanläggning levererar sedan energiskattebefriad solel till hyresgästernas hushållsel, utan att elen behöver ingå ospecificerad i månadsavgiften.

2.4 Lantbrukare

I Sverige finns strax under 200 000 lantbrukare och cirka 71 000 lantbruk. På många av dessa gårdar finns lador, stall och maskinhallar, ofta med stora öppna takytor med bra lutning och begränsad skuggning. Med solceller skulle takytorna många gånger kunna bli fantastiska energiresurser! Att nå lönsamhet i solcellsinvesteringar inom lantbruket är dock inte det lättaste.

På lantbruket Tomtebogård utanför Västerås finns en mängd byggnader med stora södervända tak som lutar lagom mycket mot söder. Därför bestämde sig ägarna för att undersöka förutsättningarna för solceller – det borde ju vara en god affär med så fina tak! De började med att kika närmare på möjligheterna att använda solelen i lantbruksverksamheten, men insåg snabbt att det skulle vara helt värdelöst. De, som lantbrukare, kan nämligen göra avdrag på energiskatten för den inköpta el som används inom lantbruksverksamheten, vilket innebär att energiskattebefrielsen för egenanvänd solel förlorar betydelse. Det blir då billigare att köpa elen än att producera den själv. De tittade även på förutsättningarna för att mata in el på nätet, men då säkringsabonnemanget var på över 100 ampere kunde de inte få någon skattereduktion. Värdet på den producerade solelen skulle helt enkelt bli alltför lågt, och det blev därmed ekonomiskt orimligt att installera solceller på Tomtebogård.

Solel inom lantbruket behöver investeringsbidrag

Att producera solel inom lantbruket har flera fördelar. Takytorna är ofta optimala för effektiva installationer och energiproduktionen kan vara ett sätt för lantbrukare att bredda verksamheten och därmed få en större ekonomisk stabilitet. Eftersom lantbrukare kan göra avdrag på energiskatten för inköpt el, och därmed endast betalar 0,5 öre/kWh i energiskatt, är det svårt att få fart på solenergiutbyggnaden på landets gårdar. Det är helt enkelt inte lönsamt för lantbrukare att producera solel för egenanvändning.

En möjlighet för lantbrukare att använda sina tak skulle kunna vara att hyra ut ytan till någon som betalar energiskatt, och som därmed kan få bättre ekonomi i en solcellsanläggning. Exempelvis skulle detta kunna fungera genom att hyrestagaren, det vill säga ägaren av själva solcellsanläggningen, överför elen till egna förbrukningspunkter, se avsnittet *Nätet bör kunna användas för att flytta elen utan energiskatteplikt* på sidan 25. Solcellsinvesteringar är dock långsiktiga investeringar, och avtalsperioden för ett sådant hyreskontrakt skulle behöva närma sig tjugo år. Det är svårt att se att lantbrukare vill förbinda sig att hyra ut sina tak under så lång tid, och därför kommer denna affärsmodell troligen inte att slå igenom i större utsträckning.

En annan möjlighet att få fart på solcellsinstallationerna inom lantbruket skulle kunna vara genom ett välfungerande investeringsstöd. Sedan 2009 finns ett allmänt stöd för investeringar i solceller, som för närvarande ligger på 30 % av investeringskostnaden för lantbruksföretag. Stödet är även tillgängligt andra företag och privatpersoner, vilket har medfört att efterfrågan blivit väldigt stor. Nu är pengarna i potten i princip slut, och kön motsvarar flera års väntetid med de bidrag som planeras för de kommande åren.

De osäkra förutsättningarna är inte gynnsamma för solcellsmarknaden, och Solelkommissionen anser därför att det allmänna investeringsstödet bör tas bort. För privatpersoner och många företagare finns det bättre sätt att skapa en utbyggnad av solkraften, till exempel genom att fullständigt följa principen om att egenproduktion av solel inte bör belastas med energiskatt. För lantbruksföretag, där en sådan energiskattebefrielse ofta blir värdelös, skulle däremot ett investeringsstöd kunna spela en avgörande roll för att tillvarata solenergipotentialen på många lantbrukstak.

Från 2015 till 2020 gäller ett nytt landsbygdsprogram. Den svenska regeringen har beslutat om programmet, men innan det kan träda i kraft måste det även godkännas av EU-kommissionen, vilket väntas ske i juni 2015. Med det nya landsbygdsprogrammet kommer lantbrukare att kunna söka investeringsstöd för investeringar i jordbruksföretag. Det enda kravet är att investeringsvärdet är större än 100 000 kronor. Stödet kommer att ligga på 40 % av investeringen, och det kommer att omfatta allt från tjänster för turism och omsorgsverksamhet till investeringar i förnybar energi. Det innebär alltså att stödet kommer att vara tillgängligt för solcellsinvesteringar, vilket Solelkommissionen välkomnar.

Förslag

Solelkommissionen välkomnar det investeringsstöd som finns i landsbygdsprogrammet 2015-2020.

2.5 Tillverkningsindustrin

Den Svenska tillverkningsindustrin använde år 2013 50 TWh elektrisk energi, vilket motsvarar en dryg tredjedel av landets totala elanvändning. Precis som inom lantbrukssektorn finns många industritak med stora öppna ytor och bra förutsättningar för att producera solenergi. Den höga elanvändningen gör också att industriföretagen har goda möjligheter att använda den egenproducerade elektriciteten. Trots detta är det idag inte ekonomiskt rimligt att installera solceller inom den tillverkande industrin.

Många tillverkande företag strävar nu efter att göra sin tillverkning så hållbar som möjligt. Företag inom tillverkningsindustrin, kan dock dra av energiskatten på all den el som används i tillverkningsprocessen och betalar bara 0,5 öre per använd kilowattimme. Därmed blir energiskattebefrielsen för egenproducerad solel utan värde, och det blir inte lönt att installera solceller på industritaken.

Viktigt att tillvarata potentialen för solel inom tillverkningsindustrin

Att inte tillvarata tillverkningsindustrins stora takytor är att slösa med värdefulla solenergiresurser. Därför behövs incitament som gör det rimligt även för tillverkningsindustrin att installera solceller på sina tak. Att hitta ett sätt att nå lönsamhet i solenergiinvesteringar inom tillverkningsindustrin ligger dock utanför denna utredning, och Solelkommissionen har i nuläget inget förslag på en möjlig lösning. Solelkommissionen anser dock att frågan bör utredas närmare.

Förslag

Solelkommissionen anser att Energimyndigheten bör få i uppdrag att närmare utreda hur förutsättningar kan skapas för att förse en del av tillverkningsindustrins energibehov med solel.

2.6 Lägenhetskunder

I Sverige finns enligt Statistiska Centralbyrån runt 1,4 miljoner hyresrätter och knappt en miljon bostadsrätter. Självklart ska inte bara villaägare och fastighetsbolag ha möjlighet att producera el - att täcka sitt elbehov med egenproducerad förnybar el bör även vara en rättighet för alla som bor i lägenhet. Elanvändningen i en genomsnittlig lägenhet ligger på 3000 kWh per år, vilket innebär att om hälften av de som bor i lägenhet börjar producera sin egen el medför det en klimatsmart elproduktion på 3,6 TWh om året. Ett enkelt sätt för hyresgäster att producera sin egen el är genom andelsägda solcellsanläggningar. Just nu är dock förutsättningarna för detta riktigt dåliga - idag finns inte någon andelsägd solcellsanläggning i Sverige som producerar el till medlemmarna i den förening som äger anläggningen. Det beror på att andelsägd solel i lagstiftningen hanteras som storskalig elproduktion.

Andelsägd solel måste ges rimliga förutsättningar

En andelsägd solcellsanläggning ägs av en ekonomisk förening, som i sin tur ägs av föreningens medlemmar. Varje medlem äger en eller flera andelar, som berättigar till en viss mängd el till självkostnadspris - maximalt så mycket el som motsvarar medlemmens årliga elanvändning. Den ekonomiska föreningen är i sin tur knuten till ett elhandelsbolag. Föreningen rapporterar månadsvis till elhandelsbolaget hur mycket el medlemmarna fått för sina andelar. Sedan säljer och fakturerar elhandelsbolaget kunderna för den el de använt. Andelselen från den ekonomiska föreningen erhålls till självkostnadspris och övrig el till aktuellt marknadspris.

De ekonomiska förutsättningarna för andelsägd solel är idag långt ifrån rimliga, vilket syns i marknadsutvecklingen: det byggs i inga andelsägda solcellsanläggningar alls. Detta är mycket olyckligt då andelsägd solelproduktion har flera fördelar. Bland annat ger andelsägande boende i lägenheter möjlighet att producera solel för att täcka sitt elbehov, trots att de inte äger takytor. Detta är inte minst en rättvisefråga då det är rimligt att alla, inte bara villaägare, får möjlighet att producera förnybar energi till lika ekonomiska villkor. Därför bör regelverket snarast anpassas så att det även inkluderar andelsägd förnyelsebar elproduktion.

Skyldigheten att betala energiskatt regleras i *Lagen (1994:1776) om skatt på energi*, där det i 11 kap. 2 § 1 och 2 framgår att den som säljer el räknas som en yrkesmässig producent, skyldig att betala energiskatt på all producerad el. Huruvida andelsägd elproduktion ska räknas som yrkesmässig produktion prövades, genom mål nummer 4789-10, i Högsta förvaltningsdomstolen våren 2012. En vindförening anförde då att dess inmatning av el på elnätet inte var att betrakta som en yrkesmässig leverans eftersom elen producerades, utan vinstsyfte, av medlemmarna själva och dessutom tillföll medlemmarna direkt vid produktionstidpunkten. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg däremot att det var föreningen, inte medlemmarna, som producerade vindelen och levererade denna till medlemmarna. Därmed ansåg Högsta förvaltningsdomstolen att föreningen var att betrakta som en yrkesmässig producent. Detta resonemang gäller även för ekonomiska föreningar som äger solcellsanläggningar, vilket innebär att elhandlaren månadsvis måste debitera medlemmarna för energiskatt på den producerade elen.

Andelsägare av solcellsanläggningar kan inte heller dra nytta av skattereduktionen för mikroproducenter av förnybar el, som infördes den 1 januari 2015. Förutsättningarna för skattereduktionen finns specificerade i *Inkomstskattelagen (1999:1229)*, där det i 67 kap. 27 § 2 står att skattereduktionen gäller den som ”i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el”. Vid andelsägd elproduktion sker in- och utmatning i olika anslutningspunkt, vilket innebär att skattereduktionen idag inte kan utnyttjas av andelsägare.

Förslag

Solelkommissionen anser att det är oerhört viktigt att alla får möjlighet att producera egen förnybar energi till lika ekonomiska villkor – även de som inte äger ett stort tak att installera solceller på. Därför föreslår Solelkommissionen att *Lagen om skatt på energi* tillförs en paragraf om att andelsägd el ger reducerad energiskatt:

En medlem som äger andelar i en ekonomisk förening, som levererar förnybar el till sina medlemmar, har rätt till skattereduktion för den el som framställts i Sverige av den ekonomiska föreningen och som medlemmen förbrukar.

- *Underlaget för skattereduktionen får inte överstiga 30 000 kWh per medlem och år.*
- *Skattereduktionen för andelsägd solel uppgår till underlaget multiplicerat med 30 öre.*
- *Skattereduktionen för andelsägd vindel uppgår till underlaget multiplicerat med 15 öre.*

I förslaget ovan anges ett tak på underlaget för skattereduktionen på 30 000 kWh, vilket ligger på samma nivå som för övriga mikroproducenter.

Solelkommissionen har gjort en analys av de ekonomiska förutsättningarna för en vind- respektive solandelsförening för att hitta den nivå där skattereduktionen ger samma ekonomiska förutsättningar för de olika energislagen. Analysen är gjord med dagens priser för investeringar i vindkraft respektive solcellsanläggningar på mark/tak. Den visar att en skattereduktion för solel på 30 öre och en för vind på 15 öre ger samma förutsättningar för de två förnybara kraftslagen. Andelsägd vindel kräver en mindre skattereduktion än andelsägd solel, eftersom produktionskostnaden för vindel idag är betydligt lägre. För att upprätthålla denna teknikneutralitet så föreslår vi att en kontrollstation inrättas och genomförs vart tredje år. Vid dessa kontrollstationer kan skattereduktionen förändras för anläggningar som tas i bruk efter kontrollstationen, medan det är viktigt att skattereduktionen inte ändras retroaktivt för de anläggningar som redan tagits i bruk. Analysen kan fås av Solelkommissionen.

Möjligheten, för exempelvis en hyresgäst, att andelsäga förnyelsebar elproduktion bygger i grunden på samma principer som möjligheten, för exempelvis företag, att använda elnätet för att flytta egenproducerad el till egna förbrukningspunkter, se avsnittet *Nätet bör kunna användas för att flytta elen utan energiskatteplikt* på sidan 25. Förnybar egenproduktion av el bör undantas från energiskatt, oberoende av om elen produceras långt ifrån förbrukningspunkten och av en ekonomisk förening bestående av andelsägande medlemmar. Det handlar i grunden bara om att utnyttja befintlig infrastruktur, det vill säga elnätet, på ett smart sätt som gör det möjligt för alla att producera sitt eget husbehov av förnybar el.

Slopa uttagsskatten på andelsägd el

Utöver energiskatteplikten är ekonomiska föreningar som äger förnyelsebar elproduktion idag skyldiga att betala uttagsskatt. Det fastslogs av Skatteverket i ett ställningstagande år 2008 (131 380744-08/111), då ett vindkraftskooperativ ville leverera el till sina medlemmar till självkostnadspris. Skatteverket menade då att det är rimligt att kooperativa föreningar uttagsbeskattas när självkostnadspriset för elen understiger marknadspriset. I en skrivelse 2011 (131 32401-11/111) definierar Skatteverket sedan hur marknadsvärdet ska bestämmas:

”Marknadspriset utgör det pris som den kooperativa föreningen skulle ha kunnat erhålla om den producerade elen bjudits ut på den allmänna elmarknaden. Vid bedömningen av på vilken nivå detta pris ligger bör en jämförelse ske med det pris som andra producenter på elhandelsmarknaden har erhållit i motsvarande situation.”

Skatteverkets ställningstaganden är märkliga eftersom de försöker definiera marknadspriset på en avreglerad elmarknad. Det är också orättvist att den som investerar i andelsägd produktion belastas med uttagsskatt, medan den som har ekonomiska förutsättningar att investera i egen elproduktion på sitt tak inte behöver betala uttagsskatt. Andelsägd elproduktion är bara ytterligare ett sätt för en konsument att producera sin egen el, och bör därför inte betraktas som en särskild förmån som ska uttagsbeskattas. Hittills har Skatteverket inte heller tagit ut uttagsskatt från någon ekonomisk förening, men otydligheten i regelverket skapar en enorm osäkerhet som lägger en våt filt över marknaden för andelsägd elproduktion.

Förslag

Solelkommissionen anser att Skatteverket snarast måste förtydliga att ekonomiska föreningar som levererar elektrisk kraft till sina medlemmar inte är skyldiga att betala uttagsskatt.

2.7 Leasade anläggningar

I USA och Storbritannien har leasing av solcellsanläggningar, det vill säga då fastighetsägare hyr solceller istället för att äga dem, slagit igenom stort. Ofta erbjuds solenergilösningen utformad som en tjänst, där allt från finansiering och projektering till service och underhåll ingår mot en månadsavgift som betalas under en avtalstid på exempelvis 20 år.

Idag finns endast ett fåtal leasade anläggningar i Sverige, men utvecklingen utomlands tyder på att det finns ett intresse och behov av den här typen av finansieringslösningar. För att göra leasing till en rimlig ägarform är det viktigt att den som hyr solceller får samma förutsättningar som den som äger solceller. I *Lagen om skatt på energi* 11 kap. 2 § 2 framgår att elektrisk kraft inte är energiskattepliktigt om den "i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft". Formuleringen "förfogar över" är i detta fall avgörande, eftersom skattebefrielsen då kan antas gälla även den som inte äger anläggningen rent juridiskt.

Förslag

Solelkommissionen anser att den som hyr en solcellsanläggning bör ha samma förutsättningar att producera egen el som den som äger en solcellsanläggning. Därför är det viktigt att formuleringen "förfogar över" i *Lagen om skatt på energi* bibehålls, och om möjligt förtydligas.

2.8 Övrigt

Tillsist beskrivs i detta avsnitt ytterligare några förändringar som är avgörande för en snabbare utbyggnad av solkraft i Sverige.

Tillförlitlig statistik

Den statistik som idag finns för svenska solcellsanläggningar är mycket bristfällig. Uppskattningar av sammanlagd installerad effekt baseras ofta på olika installatörers uppskattningar, då det inte finns något nationellt system för insamling och sammanställning. Det är dock många aktörer som efterfrågar bättre statistik, så som energimyndigheten, länsstyrelser, regioner, energikontor, kommuner, universitet, högskolor och företag inom solcellsbranschen. Denna statistik skulle dels vara ett värdefullt forskningsunderlag, och dels göra det möjligt att följa utvecklingen av solcellsinstallationer i Sverige och utvärdera effekterna av olika styrmedel.

Förmodligen är elnätsbolagen de som innehar mest information om de solcellsanläggningar som är anslutna till elnätet. Det beror på att man måste göra en anmälan till nätbolaget när man ansluter en solcellsanläggning, vilket innebär att nätbolagen får in många värdefulla uppgifter. Det saknas dock gemensamma rutiner och krav på att rapportera dessa uppgifter vidare.

Förslag

Solelkommissionen anser därför att det bör införas krav på elnätbolagen att rapportera vidare insamlade uppgifter om Sveriges solcellsanläggningar till Energimyndigheten, som i sin tur bör åläggas att tillgängliggöra denna statistik för allmänheten.